

podzim/zima 2023

NEWSLETTER

Česko-lichtenštejnské společnosti

Člen Europa Nostra

Z OBSAHU

- Rozhovor s klavírním virtuosem Ivanem Klánským
- Ipsos: Česká veřejnost preferuje mimosoudní dohodu s Lichtenštejnem před soudy
- Historická nabídka Nadace knížete z Lichtenštejna českému státu

JJ princ Konstantin z Lichtenštejna (†51), 15. 3. 1972 – 5. 12. 2023.

Slovo k adventnímu času

V dynamicky se proměňujícím světě stále existují konstanty, které vytvářejí stabilitu, a pevné opory, po nichž podvědomě toužíme. Patří mezi ně i svátky, které se každý rok cyklicky vracejí, tedy i Vánoce a období jim předcházející, čas adventu.

Advent symbolizuje přípravu na velké změny - na příchod Vykupitele. K adventu se neodmyslitelně pojí osobnost posledního starozákonního a prvního novozákonního proroka Jana Křtitele. Ten působil v Judské poušti a na březích Jordánu a vyzýval své současníky ke změně smýšlení i jednání, což má připravit cestu Spasitele do lidského pokolení.

Tuto nadčasovou adventní výzvu můžeme chápat v čistě spirituálním, ale i širším kontextu vyladění a úpravy nejrůznějších vztahů, které jsou především vzájemné komunikace. Komunikace mezi lidmi, jednotlivými skupinami ve společnosti, mezi státy a národy. Jednoduchá životní moudrost říká, že jediné když spolu partneři mluví, mohou si něco sdělit.

A přesně tak je tomu i ve vztahu dvou suverénních států, České republiky a Knížectví lichtenštejnského. Po dlouhých desetiletích nekomunikace, vynucené nešťastnými událostmi dvacátého století, došlo na počátku století nového k obnovení vztahů i na

diplomatické úrovni, jak se mezi kulturními státy Evropy sluší a patří.

Hluboké jizvy, které ve vzájemných vztazích způsobily obě nenávistné ideologie minulého století - nacionální socialismus a komunismus - a jejich režimy, se snažíme uzdravovat a stavět mosty důvěry, spolupráce a přátelství. V mnoha ohledech se to daří. Působí u nás několik úspěšných lichtenštejských firem, rozvíjí se spolupráce na poli péče o kulturní dědictví, běží výměna mezi školami, máme fungující velvyslanectví i honorární konzuláty.

Lichtenštejsko letos nabídlo Česku smírnou dohodu, která navrhuje nahradit soudní spory jednáním u kulatého stolu. Upustilo by se tak od debat o restitucích či kompenzacích, a mluvilo o nastavení pravidel spolupráce při společné péči o mimořádné společné kulturní a hospodářské dědictví, které Lichtenštejnové především na Moravě, ve Slezsku, ale částečně i v Čechách v uplynulých bezmála osmi staletích vybudovali a zanechali. Dědičný princ Alois s touto dohodou na podzim při setkání států OSN v New Yorku seznámil prezidenta Petra Pavla a doma se posléze rozvinula diskuse, jak a zda vůbec tuto vstřícnou iniciativu uchopit.

Velkorysost návrhu, který nežádá žádné odškodnění za způsobené bezpráví, ale naopak slibuje značné investice do společného jmění, možná někoho zaráží jinakostí mentality nezištnosti a odpovědnosti za dílo předků. Těžko to chápe někdo, kdo je zvyklý uvažovat výhradně v kategoriích rychlého zisku a pragmatických výhod. A zde nabývá na aktuálnosti zmíněná adventní výzva ke změně smýšlení a vnitřnímu obrácení.

Lze si jen přát, aby tak jako mnohá otevřená srdce uposlechla výzvu Jana Křtitele k obrácení, dnes i ti, na něž byl vložen úkol správy této země, dokázali porozumět nabídce a uchopit ruku podanou ke smíru a spolupráci. Tak by mohlo dojít k vyřešení letitého problému, který zbytečně zatěžuje naše vzájemné vztahy. Chci věřit, že pokoj, který nad Betlémem zvěstovali andělé lidem dobré vůle, pak bude moci vstoupit i do vzájemných relací obou našich zemí.

Milé čtenářky i čtenáři tohoto adventního newsletteru, přeji vám, pokud možno čas vnitřního pokoje a radosti z příprav na nejkrásnější svátky roku. ■

*Váš Daniel Herman,
honorární konzul Knížectví lichtenštejského*

OZNÁMENÍ

Česko-lichtenštejská společnost přijala s hlubokým smutkem zprávu knížecího rodu, že 5. prosince 2023 nečekaně opustil tento svět princ Konstantin z Lichtenštejna.

Konstantin působil jako předseda dozorčí rady Liechtenstein Group AG a také jako člen představenstva Group Holding AG. Naše myšlenky a modlitby směřují k vdově Marii, princezně z Lichtenštejna, a třem dětem Moritzovi, Georgině a Benediktovi.

Daniel Matejča, sólista. Houslový virtuos.
Zahajovací koncert LVHF 2023 v jízdárně zámku Valtice.

■ Hudebníci Lednicko-valtického hudebního festivalu sklízeli ovace ve stoje

Lednicko-valtický hudební festival (LVHF) se pomalu blíží svému prvnímu kulatému výročí. Budiž mu připsáno ke cti, že během prvních osmi let nepoztrácel své základní rysy: navazuje na historické a kulturní dědictví Lichtenštejnů, nebojí se vykročit ze své komfortní regionální zóny - dva koncerty uspořádal ve Vídni, jeden v Praze, přitom vždy v lichtenštejnských palácích, nebojí se experimentovat, jak dokázal i velmi přínosný

Závěrečný gala koncert LVHF 2023 na zámku Lednice. Ředitel LVHF, Jiří Partyka (s kyticí) a hosté.

Indi Stivín, sólista, skladatel, dirigent. Kontrabasový virtuos.
Druhý koncert LVHF 2023 v barokním divadle zámku Valtice. Orchester – Barocco sempre giovane.

ročník věnovaný Charvátům na Moravě, a jeho zakladatel a ředitel Jiří Partyka se nebojí spolupráce s mladými umělci. Nemusíte rozumět hudbě, nemusíte se vyznat v současných interpretech, ale přesto se vám stane, že mladý sólista, který kdysi zahrál ve Valticích, se najednou objeví na plakátech v Hamburku. A vy máte dobrý pocit: byl jsem u toho.

Letošní ročník byl právě o mladých. „*Osm vyprodaných sálů a standing ovations jsou odměnou pro nás*

i umělce, ale také dobrou zprávou o tom, že mladí hudebníci vedle techniky a znalostí mají dar prostřednictvím hudby komunikovat a interpretovat lidem příběhy, které skladatelé do svých děl vkládají,“ vyzdvihuje výkony mladých umělců Jiří Partyka, ředitel LVHF a zároveň jeho umělecký šéf.

Koncertům tohoto festivalu věnují pravidelně pozornost i členové rodu Lichtenštejnů. Asi nejpilnějšími posluchači jsou princ Wolfgang a princezna Maria-Pia Kothbauer z Lichtenštejna, velvyslankyně z Lichtenštejna, velvyslankyně se sídlem ve Vídni a čestná předsedkyně Česko-lichtenštejnské společnosti. ■

■ **Ivan Klánský:** Vždycky jsem se snažil, abych hrál lépe než mluvil

Klavírní virtuos Ivan Klánský se letos dočkal obrovské pocty. Na státní svátek 28. října převzal z rukou prezidenta republiky medaili Za zásluhy 1. stupně. Prezident tak ocenil jeho celoživotní přínos v oblasti umění. V exkluzivním rozhovoru pro náš newsletter vypráví o významu kultury, zážitcích z koncertů i lásce k Lichtenštejnsku.

Nedávno jste od prezidenta republiky obdržel státní vyznamenání. Jaký to byl pocit?

Moc si toho vážím a jsem rád, že jsem státní vyznamenání mohl převzít od prezidenta, ke kterému chovám úctu. Nebál se ocenit ani osobnosti, které nejsou každý den k vidění na televizních obrazovkách v rámci populárních pořadů. Vzhledem k dalším oceněným je vidět, že bere umění vážně. Kultura je součástí moderního člověka. Pokud tu nebude nebo zvadne, společnost zvadne s ní.

Napadlo vás někdy, že ocenění získáte?

Vůbec jsem to nečekal. Ani nevím, kdo mě nominoval. Najednou se ozvala kancelář prezidenta republiky a požádali mě, abych si udělal 28. října volno a neodjížděl na dovolenou nebo na koncert. Napřed jsem si myslel, že si někdo dělá legraci.

Získal jste řadu hubených ocenění, teď už i to státní. Zbývají ještě nějaká?

Nejsem sběratel ocenění. Nejvíce mě těší to, že byl oceněn náš obor. Kdyby vyznamenání dostal kolega, tak by mi to bylo stejně milé. Jsem rád, že se nezapomnělo na umělce, kteří reprezentují Českou republiku a předávají mnoha lidem na koncertech krásné zážitky. Vážná hudba samozřejmě nebude nikdy masová. Ale i kdyby dělala radost jen zlomku populace, která bere umění jako součást života, tak mě to strašně těší.

Ivan Klánský

- přední český klavírní virtuos a pedagog uznávaný v Česku i v zahraničí
- zastává funkci děkana Hudební a taneční fakulty Akademie múzických umění
- má pět synů a jednu dceru, kteří se rovněž věnují hudbě
- Česká televize o jeho rodině v roce 2023 natočila dokument Klan Klánský

Vedete si knihu svých koncertů. Kolik už jich za sebou máte?

Přes čtyři a půl tisíce. Velmi rád bych dosáhl na kulatých pět tisíc, ale musel bych hrát ještě tak šest let. Tak jestli zdraví dovolí... Jsem fanouškem čísel a každý kulatý koncert je pro mě slavnostní, i kdyby vyšel na nějaké malé městečko a nebyl zrovna v pražském Rudolfinu.

Vzpomenete si na své první vystoupení?

Bylo mi asi osm let a vystupoval jsem na dětské besídce. Hrát z paměti deset minut bylo pro mě nesmírně náročné. Pro děti je nové, když k někomu hovoří jinak než slovy. Člověk měl tenkrát pocit, že nesmí udělat chybu, ale dnes už vím, že u dětí se odpustí.

Některé před lidmi radši vystupují hudebně než mluví. Neměl jste to podobně?

Čím je člověk starší, tím víc mluvené slovo převažuje nad hraním. Pak jsou zralí umělci, kteří mají mluvené slovo velmi květnaté a dobré a jejich hraní za nic nestojí. Já jsem se vždycky snažil, abych hrál lépe než mluvil. (smích)

Blahopřání prezidenta republiky Ivanu Klánskému
Zdroj: Fotoarchiv KPR, foto Zuzana Bönisch.

A když řeknu „nejlepší koncert“, který se vám vybaví?

Spíše se mi vybaví ty nejzajímavější. Třeba na polárním kruhu nebo u Viktoriiných vodopádů v Zambii, kde jsem hrál pro hotelové hosty a diplomaty. Koncert byl součástí velké večeře. Humrový koktejl, Johann Sebastian Bach, dýňová polévka, Wolfgang Amadeus Mozart... Každou skladbu střídalo jídlo. Když přišla ta poslední, byl jsem tak přejedený, že jsem skoro nemohl hrát.

Teď bych se vás rád zeptal na Lichtenštejnsko. Jaký k němu máte vztah?

Už od malička mě Lichtenštejnsko fascinovalo svou historií. Takhle malý stát, který si po tak dlouhou dobu udržel pozici v obrovské konkurenci velkých

států. Neplatí, že největší vyhrává. V dnešní době je takový příběh poučný i v tom, že pokud má něco smysl, tak opravdu nezáleží na počtu obyvatel. Projekt knížectví funguje velmi dobře a mně se od začátku velmi líbil. Navíc mluvíme o krásné zemi. Ať je člověk ve Vaduzu nebo si tunelem přejeđe na místo, kde má pocit, že je na konci světa, kde ho nikdo nikdy nenajde. Takový pocit uprostřed Evropy je úžasný. Lidi jsou zde strašně milí a dovedou ocenit, že se narodili právě v Lichtenštejnsku.

Co vás motivovalo stát se členem Česko-lichtenštejnské společnosti?

Z pozice děkana HAMU, který sídlí v Lichtenštejnském paláci, jsem si načetl hodně o historii rodu u nás a vím, že o Lichtenštejnech neinformujeme vždy úplně správně. Právě proto jsem se přidal k Česko-lichtenštejnské společnosti, která má sloužit jako určitý vyvažovatel polopravdivých nebo nepravdivých zpráv. Úcta ke knížectví, krása té země a spravedlnost v České republice jsou mojí hlavní motivací. ■

Předávání státních vyznamenání. Zdroj: Fotoarchiv KPR, foto Zuzana Bönisch.

Ipsos: Česká veřejnost preferuje mimosoudní dohodu s Lichtenštejnem před soudy

Nadace knížete z Lichtenštejna (Nadace) nechala na konci listopadu zpracovat průzkum veřejného mínění české společnosti ohledně mimosoudního návrhu dohody Nadace. Výsledky studie renomované agentury Ipsos odpovídají dlouhodobým zkušenostem Nadace získaným během jejích jednání s občany, médii, kulturními institucemi, vedením obcí, měst či krajů.

Mezi základními cíli průzkumu byla odpověď na klíčovou otázku posledních týdnů: dáváte přednost mimosoudní dohodě, kterou Nadace knížete z Lichtenštejna představila nejprve prezidentovi ČR a poté celé české veřejnosti, nebo si myslíte, že by obě strany měly

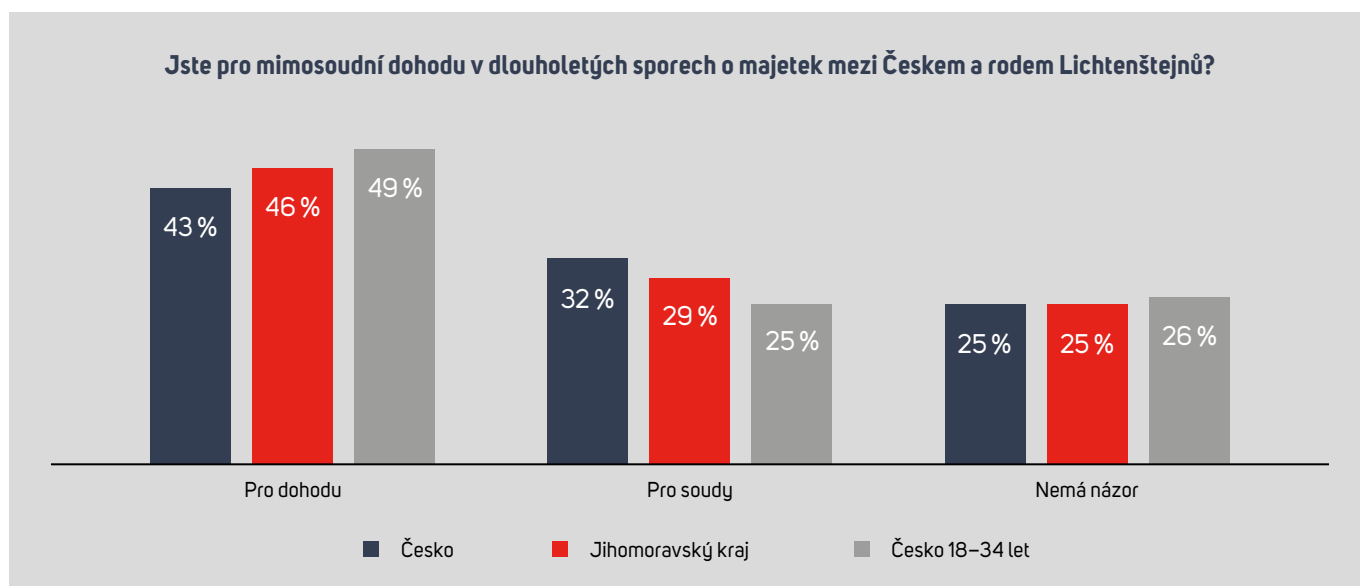

Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku.

setrvat před soudy, včetně těch mezinárodních, až do konečného rozsudku?

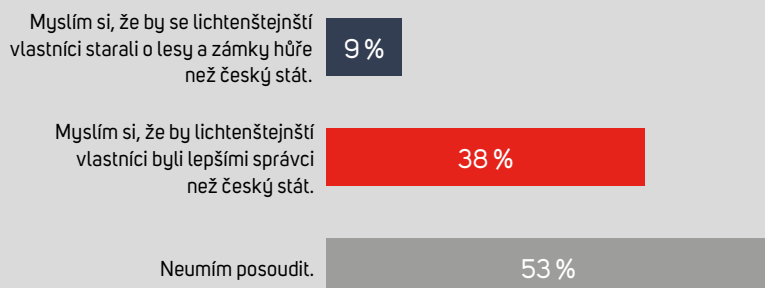
Agentura zkoumala názory na reprezentativním vzorku 1001 respondentů, výrazněji se zaměřila na obyvatele Jihomoravského kraje. Z celkového počtu obyvatel se pro dohodu vyslovilo 43 procent lidí, v samotném Jihomoravském kraji pak ještě o tři procentní body více. Nejvíce naklonění dohodě jsou lidé ve věkové skupině od 18 do 34 let, kde ji bez jednoho procenta podpořila celá polovina. „Jelikož Nadace knížete z Lichtenštejna předložila svůj historický smírný návrh coby projekt pro budoucnost, potěšila ji zpráva obzvláště o postojích mladé generace,“ říká Michal Růžička, mluvčí Nadace pro ČR.

Členové knížecího rodu mnohokrát opakovali, že navržená podoba mimosoudního urovnání by nejen vyřešila

Se kterým z následujících výroků souhlasíte nejvíce?

tzv. otevřené otázky, ale také by umožnila lichtenštejnským subjektům, zejména Nadaci knížete z Lichtenštejna, v České republice investovat. Nadace by se tak mohla bez odkladu zapojit do revitalizace památek světového dědictví UNESCO v Lednici a Valticích, a to například prostřednictvím spolupráce s Knížecími uměleckými sbírkami. Spolupráce by ovšem mohla sahat od lesnictví přes vzdělávání až k podpoře ekonomiky s vyšší přidanou hodnotou, založené na znalostech a výzkumu.

Ve světle historického smírného návrhu Nadace vítá, že v průzkumu Ipsos 38 procent dotázaných uvedlo, že

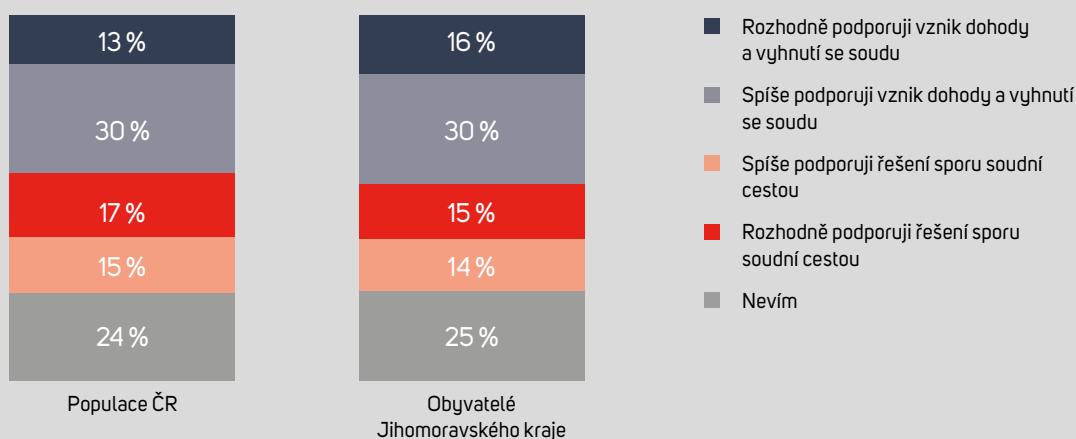
o historické památky a lesy by se lépe starali Lichtenštejnové, zatímco jen 9 procent lidí soudí, že lepším manažerem by byl stát.

Soud preferují lidé z nejstarší generace od 66 let. Ve věkové skupině nad 55 let je navíc významně vyšší procento těch, kteří jsou přesvědčeni, že Česká republika nakonec soudy vyhraje, protože u těch domácích zatím český stát skutečně vyhrává. Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku ovšem jakožto mezinárodní instituce zkoumá spor zcela jinak než ty české. „Česká republika okupuje majetek lichtenštejnských občanů, jejichž mezinárodně uznávaný stát byl vždy neutrální.

Stejně jako dnes, tak i po roce 1945 platilo, že není možné odebrat majetek cizinců bez náhrady,“ říká Aleš Linhart, právní zástupce Nadace. Poslední slovo tedy případně mezinárodním soudům.

Lichtenštejnsko je jediná neutrální, neporažená a přátelská země, s níž Československo nebo Česká republika nejednaly o náhradě za zabavené majetky - na rozdíl od Švýcarska, Rakouska, Spojených států a dalších. „Zatímco výsledek soudu zde vždy zanechá jednoho poraženého, dohoda může založit druh spolupráce, díky níž vyhraje obě strany,“ uzavírá Michal Růžička. ■

Jak v současné chvíli vnímáte návrh mimosoudní dohody?

■ Historická nabídka Nadace knížete z Lichtenštejna českému státu

Nadace knížete z Lichtenštejna poslala v říjnu prezidentu Petru Pavlovi dopis s návrhem na mimosoudní vyrovnání v česko-lichtenštejnském sporu, který se během let dostal od okresních soudů v ČR až do Štrasburku k Evropskému soudu pro lidská práva. O svém záměru informovala Nadace 24. října také českou veřejnost formou tiskové zprávy, jejíž znění si můžete přečíst níže.

Nadace knížete z Lichtenštejna reaguje na četné dotazy českých médií ohledně mediálních vystoupení českého prezidenta Petra Pavla po schůzce s dědičným princem Aloisem z Lichtenštejna, jež se odehrála na půdě Valného shromáždění OSN v New Yorku. Prezident Pavel se v posledních dnech opakovaně vyjádřil, že by na základě smírného návrhu Nadace, který mu představila hlava lichtenštejnského státu, uvítal mimosoudní dohodu mezi oběma stranami.

Nejprve připomeňme, že:

- Nadace knížete z Lichtenštejna je univerzálním dědicem majetku knížete Františka Josefa II. Jde o soukromou právní osobu zřízenou dle lichtenštejnských zákonů, která vlastní a spravuje část majetku vládnoucího rodu. Zvláštní odpovědnost za ni nesou vládnoucí kníže Hans Adam II. a jeho syn, dědičný princ Alois, který vykonává roli úřadující hlavy státu.
- Státem zabavený majetek lichtenštejnských občanů v českých zemích nebyl nikdy kompenzován. To je v rozporu s mezinárodním právem, podle kterého nemůže být cizí majetek odebrán bez náhrady.
- Lichtenštejnsko bylo za druhé světové války neutrální a nikdy nepochybnilo Benešovy dekrety. Přesto česká strana zatím uzavřela dohody pouze s jinými neutrálními či spojeneckými zeměmi, jejichž občané se stali obětmi stejně nesprávné aplikace dekretů jako Lichtenštejnci.
- Kníže Hans Adam II. se nikdy nechtěl s českým státem soudit. Vždy tvrdil, že lze najít řešení, které bude výhodné pro obě strany - ekonomicky, sociálně i z hlediska ochrany kulturního i přírodního dědictví. K tomuto postoji ho opravňovaly také sliby českých „polistopadových“ politiků.
- Ve skutečnosti to byla Česká republika, kdo v roce 2014 zažaloval Nadaci knížete z Lichtenštejna, které byl v řádném dědičném řízení před soudem pro Prahu 10 připsán les u Říčan, do té doby vedený v katastru na Františka Josefa II. z Lichtenštejna.
- Vzhledem ke změně českého občanského zákoníku musela Nadace v roce 2018 zažalovat český stát u více než dvaceti okresních soudů, jinak by o vlast-

„Ocenil jsem, že se prezident Pavel během schůzky v New Yorku zajímal o podstatu věci a viděl spíše budoucí možnosti než staré stereotypy.“

Dědičný princ Alois z Lichtenštejna

nická práva přišla pouhým uplynutím času. V těchto řízeních ovšem docházelo k závažnému porušování jejich základních práv. Zaujaté postupy českých soudů v roce 2023 jasně popsal ústavní soudce David Uhlíř ve svém precizně odůvodněném nesouhlasném stanovisku k jednomu z posledních nálezů českého Ústavního soudu.

- V roce 2020 podala vláda Lichtenštejnského knížectví mezistátní stížnost na Českou republiku u Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku. Cílem mezistátní žaloby je chránit základní práva lichtenštejnských občanů. Kromě hlavy státu přišlo o majetek bez náhrady dalších více než třicet občanů země, která byla během druhé světové války neutrálním státem - a to mezinárodněprávní zásady zakazují.
- Postup českých úřadů je o to nepřijatelnější, že zabor majetku dodnes obhajují tím, že občané knížectví a hlavu jejich státu označují za Němce.
- České vlády dosud nebyly schopny zahájit vyjednávání vedoucí k nějaké dohodě. Což je v příkrém - a nepřijatelném - rozporu s tím, jak Československo jednalo například s Rakouskem nebo se Švýcarskem.

Nadace je z dobrých důvodů přesvědčena, že Lichtenštejnsko ve Štrasburku uspěje. Vede ji k tomu řada skutečností, z nichž dvě stojí za zdůraznění:

„Lichtenštejnská vláda vítá každou iniciativu, která by mohla vést k přátelskému urovnání sporu mezi našimi zeměmi. Nadace Knížete z Lichtenštejna je nejvýznamnější entitou mezi dotčenými subjekty a vláda považuje její návrh za vyvážený, vstřícný a perspektivní.“

lichtenštejnská vláda

- **Nezákladnějším, zásadním a nesporným principem mezinárodního práva je skutečnost, že žádný stát nemůže zabavit majetek občana neutrální země bez náhrady a že takové zabavení musí být napadnutelné ve spravedlivém procesu před soudy, které jsou oprávněny zkoumat všechny skutkové a právní otázky.**
- **Již u Ústavního soudu v Brně zazněly v roce 2023 argumenty jasně podporující stanovisko Nadace knížete z Lichtenštejna.** Ústavní soudce Uhlíř byl tehdy přehlasován, ale jeho dobře odůvodněný posudek je součástí nálezu.

Nadace knížete z Lichtenštejna si ale nejde k soudům pro peníze. Její prioritou není získat řádné odškodnění, které by činilo zhruba 30–35 miliard korun. Říká to veřejně mnoho let: Nejsme Němci, chceme spravedlnost, chceme udržitelně spravovat dědictví po předcích, chceme přispět k rozvoji České republiky a blahobytu jejích občanů unikátním know-how, chceme také v českých zemích navázat na péči rodu o přírodní a kulturní dědictví, jako jsme to dělali po 700 let.

Nadace knížete z Lichtenštejna vnímá, že její ujištění a návrhy nebyly vždy slyšeny. Místo toho ji nejrůznější orgány české správy hnaly k soudu. Řízení trvají již téměř 10 let, což není výhodné ani pro jednu stranu – a už vůbec ne pro kulturní a přírodní dědictví, které vyžaduje neustálou a nerušenou péči bez blokad trvajících desetiletí.

Proto se Nadace knížete z Lichtenštejna rozhodla udělat obrovský krok a navrhnout jedinečné řešení orientované na budoucnost. A tím se vracíme k otázkám médií po newyorské schůzce hlav obou států.

Návrh Nadace knížete z Lichtenštejna

Aby bylo možné položit základy nové vzájemné spolupráce, Nadace knížete z Lichtenštejna je připravena zcela obrátit list a přijít s bezprecedentním novým návrhem mimosoudního urovnání postaveným na třech pilířích:

1. **žádné odškodnění,**
2. **žádné restituce,**
3. **nová spolupráce.**

Návrh Nadace by předpokládal:

- Nadace knížete z Lichtenštejna se vzdá vlastnických nároků.
- Nadace knížete z Lichtenštejna se vzdá nároků na odškodnění (až do zmíněné výše 30–35 miliard korun).
- Česká republika a Nadace knížete z Lichtenštejna založí **SPOLEČNÝ FOND/NADACI SPOLUPRÁCE**
- Veškerá vlastnická práva ke spornému majetku budou převedena na výše uvedený FOND/NADACI.
- Česká republika a Nadace knížete z Lichtenštejna jmenují členy správní rady, kteří budou zajišťovat řádný výkon vlastnických práv FONDU/NADACE PRO SPOLUPRÁCI.
- Knížecí nadaci bude svěřena povinnost odpovědně a udržitelně s majetkem převedeným do SPOLEČNÉHO FONDU/NADACE hospodařit při uplatnění těch nejvyšších známých standardů pro péči o historické památky a lesy.

Navržená podoba mimosoudního urovnání by vyřešila nejen tzv. otevřené otázky, ale umožnila by lichtenštejnským subjektům, zejména Nadaci knížete z Lichtenštejna, v České republice investovat. Nadace by se tak mohla bez odkladu zapojit do revitalizace památek světového dědictví UNESCO v Lednici a Valticích, a to například prostřednictvím spolupráce s Knížecími uměleckými sbírkami. Spolupráce by ovšem mohla sahat od lesnictví přes vzdělávání až k podpoře ekonomiky s vyšší přidanou hodnotou, založené na znalostech a výzkumu. ■

■ Anketa Deníku: Jste pro to, aby se český stát dohodl s Lichtenštejnem mimosoudně?

V online verzi břevclavského Deníku vyšla v říjnu anketa, ve které významné osobnosti Jihomoravského kraje komentují mimosoudní vyrovnání navržené Nadací knížete z Lichtenštejna českému státu. Anketu zpracovala redaktorka Deníku Iva Haghofer, která se česko-lichtenštejnskému sporu a obecně rodu Lichtenštejnů dlouhodobě věnuje.

Nadace knížete z Lichtenštejna nabízí českému státu smír. Pokud dojde k mimosoudní dohodě, stáhne všechny podané žaloby a Lichtenštejnské knížectví ukončí spor ve Štrasburku. Šlechtický rod nebude požadovat odškodnění ani navrácení majetků. Nabízí vznik společného česko-lichtenštejnského fondu či nadace.

Nastává tak zásadní zlom po letech dohadování a sporů. Nadace knížete z Lichtenštejna, která v Česku zastupuje rodinu panujícího knížete Hanse Adama II., je připravena stáhnout všechny žaloby, nežádat zpět majetek zabavený na základě Benešových dekretů a vzdát se nároků na odškodnění ve výši třiceti až pětatřiceti miliard korun. To vše výměnou za vznik společného fondu na správu majetku.

Redakce Deníku se zeptala osobností kraje, co o nabídce soudí, a zda se domnívají, že by Česká republika měla nabídku přijmout.

Jan Grolich, hejtman Jihomoravského kraje

„Nejsem s nabídkou detailně obeznámený. Ovšem to, co jsem vnímal, když jsem jednal s lichtenštejnskou velvyslankyní, mě utvrdilo v tom, že jde opravdu o nabídnutou ruku. Pochopil jsem to tak, že nechtějí převzít majetky do správy, ani stát posunout na vedlejší kolej. Naopak, chtějí přijít jako rovnocenný partner, který je schopný a ochotný

Zámek Lednice v zasněžené krajině.

se podílet na správě a investovat do obnovy památek a jejich zachování.

Samozřejmě by to záleželo na detailnějších věcech. Ale pokud by to bylo tak, jak to chápu já, tedy rovnocenné partnerství i co se týče finančních vkladů, tak se domnívám, že by to bylo rozumné vyřešení sporu. Neobávám se, že by vedlo k omezení přístupnosti památek. Naopak. Mohly by se rozvíjet lépe.

Měl jsem možnost navštívit některé památky, o které se Lichtenštejni starají ve Vídni. A když by všechny naše památky vypadaly právě tak jako ty, o které tento šlechtický rod pečuje. Opravdu by to mohla být částečně i výhoda, ale jak říkám, je potřeba se bavit konkrétněji. V základní tezi to může znít dobře, ale může se tam skrývat nějaký detail, který já třeba nevnímám.“

Richard Svoboda, kastelán valtického zámku

„Bezmála desetiletí se starám, jak nejlépe umím o valtický zámek a nikdy jsem se netajil obdivem k tomu, co Lichtenštejnové po generace vybudovali v Lednicko-valtickém areálu, a jakým způsobem i dnes přistupují k památkové péči a obnově svých vídeňských a lichtenštejnských historických sídel.

V noblesním návrhu nadace vládnoucího lichtenštejnského knížete vidím velký potenciál pro budoucí rozvoj celého Lednicko-valtického areálu i vzájemných vztahů a myslím, že by se jim česká strana měla se vši vážností zabývat. Myslím si to i proto, že se ztotožňuji s veřejně dostupným disentaním stanoviskem ústavního soudce Davida Uhlíře ve věci lichtenštejnských žalob, které po mém soudu shrnuje podstatu sporu.“

Dymo Piškula, bývalý břevclavský starosta v letech 2002 až 2010

„Nemyslím si, že je český stát v komfortní poloze. Určitě by měl nabídku zvážit, vytvoření takové nadace totiž není vůbec špatný nápad. Lichtenštejnové jsou moravsko-rakouským rodem, který tady byl téměř devět set let. Celý problém stojí na údajném přihlášení se Františka Josefa II. za druhé světové války k německé národnosti. Přitom to není pravda. Lichtenštejni mají obrovskou výhodu, že výrazně podporovali exilovou vládu v Londýně. Jen těžko jim někdo bude dokazovat, že jsou Němci, když se jejich předkové rodili devět set let ve Valticích a v Mikulově.

Zámek Lednice je jednou z nejpůsobivějších a nejnavštěvovanějších historických památek v ČR.

Faktem je, že ve vztahu k Lichtenštejnům převládaly vždy emoce nad rozumem. Jsou spojeni už s popravou sedmdvaceti českých vůdců stavovského povstání v roce 1618, a byli tak ideologicky bráni jako nepřátelé státu.

Nabídka Nadace je bezesporu tou, která by ze stranu státu neměla být šmahem hozená pod stůl. Je důležité zjistit, co si pod vznikem nadace či fondu konkrétně představují a jak by se mohly majetky spravovat. Protože tak, jak je spravuje český stát, když tedy pomíneme budovy, je žalostné. Hovořím především o krajině.

Právě krajina je totiž naprostým základem Lednicko-valtického areálu. A vůči ní máme jako stát obrovský dluh. Česká republika vůbec nedocenila, že na jejím území stojí největší evropský park vytvořený právě Lichtenštejny. Že jde o památku, která na území Evropy už nemá obdoby. Pokud by tedy dohoda vedla ke zlepšení spravování statků, určitě by se o ní mělo jednat.

Navíc ke krajině a tomuto území budou cítit symboliku. Ve Vranově u Brna mají pochované své předky. K nějakému konečnému vypořádání se bude muset stejně do budoucna dojít. Já se domnívám, že když už nic, minimálně by ze strany Lichtenštejnů mohlo dojít k velmi slušné propagaci regionu ve světě, což by prospělo turistickému ruchu na jihu Moravy. Většina turistů, kteří zavítají do Prahy, totiž o nějakém Lednicko-valtickém areálu a jeho ohromném významu ani netuší.

Od pražské vlády nečekám žádný velký zájem, vyhovuje jim současný stav. Opraví pár zámků a tím to hasne. Jednání se nadále potáhnou, názory se budou různit, a to i v budoucnu. Třeba by se ale v konečné fázi, pokud budeme velcí optimisté, podařilo předejít soudním sporům.

Zásadní problém ovšem nyní vidím v tom, že se o území o více jak tři stech kilometrech čtverečních nestaráme v rámci republiky jako o celek. Máme zde tři ministerstva – kultury, životního prostředí a zemědělství, která mají odlišné představy o prioritách. Prvním krokem před vznikem jakékoli nadace nebo fondu by proto mělo být vytvoření organizace, která by oblast spravovala jako celek.“

Ivana Holásková, kastelánka lednického zámku

„Nabídku vnímám jako jakési prolomení ledu. Přijmout by ji stát asi měl. I když momentálně nikdo z nás neví, co za ní vězí a jak je cílená. V tuto chvíli zní ale naprosto

kulantně. A pokud by byli Lichtenštejnové ochotní se podílet na údržbě areálu, tak je to naprosto úžasné.“

Stanislav Balík, emeritní soudce Ústavního soudu a nynější děkan Právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni

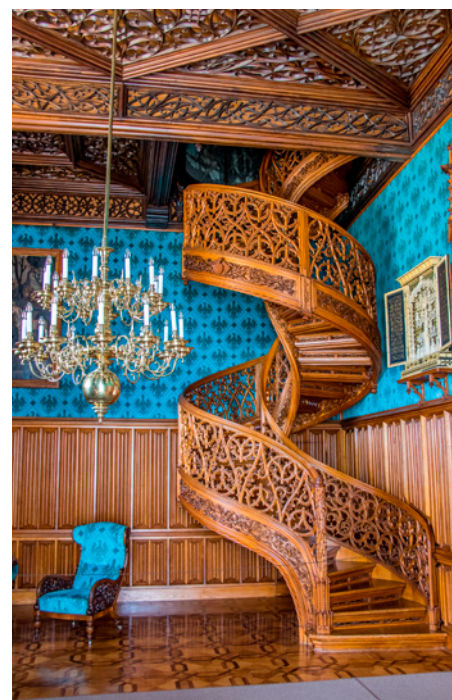
„Nelze přehlédnout okolnost, že je spor vedený už poměrně dlouhou dobu, a že velká část věci je již podaná i u Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku. Tento spor má dvojí rozměr. Dá se řešit jednak cestou soukromoprávní, tedy žalobami, které jsou buď podány Nadací knížete z Lichtenštejna nebo proti ní. Druhý rozměr je smír. Samozřejmě, že by smírné řešení nebylo, tak jak je tomu vždycky, ku škodě obou stran.

Pochopitelně jde o návrh jakési dohody. Platí zde totéž, co v každém jiném sporu. Pokud se v průběhu pokusí dvě strany o dohodu, buď se podaří, nebo se nepodaří. Nyní bude asi na České republice, aby zvážila, zda tento návrh bude akceptovat či nikoli. Je totiž otázka, jak si bude Česká republika ve sporech s Lichtenštejnův stát v budoucnu.

Zaregistroval jsem, že v jedné věci Ústavní soud rozhodl tak, že se tam objevilo odlišné stanovisko pana soudce Davida Uhlíře. Takže výsledek nemusí být za všech okolností pro Českou republiku úspěšný. Snahy sejít se u jednacího stolu a pokusit se situaci vyřešit tak, aby spory netrvaly další léta, je nepochybně rozumný krok z lichtenštejnské strany. A možná by se Česká republika tak, jak se o tom i uvažovalo kdysi dávno v minulosti, měla pokusit jednat. Bylo by to zřejmě nejlepší, co by se pro tuto věc dalo udělat.“

Svatopluk Pěček, starosta Břeclavi

„Nabídku Nadace vnímám jako vstřícný krok. Město Břeclav dlouhodobě s právními zástupci rodu Lichtenštejnů jedná ohledně obchvatu a troufám si tvrdit, že mezi sebou máme dobré vztahy. Jakýkoli takovýto smírný krok je proto zajímavý. Zvláště, pokud by bylo možné se dohodnout, nikoli soudit. Určitě jsem tedy pro. Dohoda je rozhodně rozumnější než roky se táhnoucí soudní spory.“ ■

Spirálovité schodiště vytesané z jednoho dřeva, zámek Lednice.

... mohli jste vidět na Instagramu @czechliechtensteinsociety

Na Instagramu jsme stále aktivní! Připojte se také a sledujte @czechliechtensteinsociety!

20. 11. 2023 - Znáte Riebel? Dříve byl tento dezert považován za jídlo pro chudé, dnes se stal tradičním pokrmem v Lichtenštejnském knížectví. Riebel je oblíbený nejen pro svoji chuť, ale také pro nenáročnou přípravu. Připravuje se na pánvi z kukuřičné mouky, mléka, vody a soli. Pak se vše přelije bezinkovým nebo jablečným pyré a může se podávat. Až si příště budete vybírat v jídelním lístku lichtenštejnské restaurace, tak nezapomeňte na dezert. ■

18. 10. 2023 - Lichtenštejnsko se stále častěji stává oblíbenou destinací českých studentů. Svůj pobyt v knížectví si pochvalují vysokoškoláci z pražských a brněnských univerzit, které udržují partnerské vztahy s Universität Liechtenstein. Studenti zde mohou ziskat potřebné zkušenosti naprıch různými oblastmi financı, podnikanı nebo stavitelstvı. O zkušenosti bydlet v Lichtenštejnsku se podělila studentka Vysoké školy ekonomické. „Úžasná alpská krajina, strategická pozice mezi Švýcarskem a Rakouskem nebo pratelstvı mıstnı obyvatelé představujı jen pár z mnoha důvodů, pro by Lichtenštejnsko nemělo ujıt vaší pozornostı. Svůj pobyt tady jsem si moc užívala, ať už to bylo lyžovanı v Alpách, projıždky na kole kolem Rýna nebo horská turistika,“ popsala zkušenost na školnım webu. Byl by i pro vás Vaduz vysněnou studentskou destinacı? ■

14. 6. 2023 - Pı precetenı pojmu „Route 66“ se vám pravdepodobne vybavı legendarnı americká dálnice, která dıve vedla z Chicaga a do Los Angeles. V Alpách se vřak také nachazı Route 66, a ta vás provede horami v Lichtenštejnsku. Priblızne 48 kilometrů dlouhá trasa nabıdı krásnou procházku s řadou vyjimenych panoramatických výhledů. Objevıte napıklad nejvyřší horu knızevtvı mimo pohraninı vrcholy Augstenberg nebo pohoří Tři sestry na hranicıch mezi Lichtenštejnskem a Rakouskem. Peřı turisté, kterı milujı pırodu, zıskajı na cestě řadu nezapomenutelných zazitku. Lichtenštejnská Route 66 vám nepochybne poslouží jako inspirace pro peřı túry během letnıch prazdnı. ■

